

Exam. Code : 108005

Subject Code : 2552

**B.A. (Hons.) 5th Semester
POLITICAL SCIENCE**

Opt. (ii) : Indian Political Thinkers

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Attempt any **seven** questions carrying **4** marks in
10-15 sentences each.

1. Write any two influences on Mahatma Gandhi's Thinking.
2. Write two differences between Satyagraha and passive resistance.
3. Write two basic features of Gandhi's Theory of Trusteeship.
4. Write two major writings of Ambedkar on the issue of Caste and Untouchability.
5. Write the name of two political parties founded by Ambedkar.
6. Write two basic features of Social Justice defined by Ambedkar.
7. Write J.P. Narayan's views on Democracy.
8. What was the objective of J.P.'s call for 'Total Revolution' ?

9. Write J.P. Narayan's views on 'Swaraj from below'.
10. Write basic features of M.N. Roy's 'New Humanism'.

7×4=28

SECTION—B

Note :- Attempt any **six** questions in all, selecting at least **one** question from each unit. Answer of each question should be in approximately **1000** words. Each question carries **12** marks.

UNIT—I

1. Explain the theory and practice of Satyagrah. What are its limitations ?
2. Critically discuss Gandhi's Ideal State.

UNIT—II

3. Write a note on Ambedkar's political ideas.
4. Briefly discuss Ambedkar's efforts to provide social justice in India.

UNIT—III

5. What is the contribution of J.P. Narayan to Indian Political Thought ?
6. Briefly discuss J.P.'s views on Partyless Democracy.

UNIT-IV

7. Critically discuss M.N. Roy's views on Marxism.
8. Write a note on M.N. Roy's views on 'New Humanism' and his views on individual freedom. 12×6=72

(Punjabi Version)

ਭਾਗ-ੳ

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 10-15 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
2. ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
3. ਟਰਸਟੀਸ਼ਿਪ ਦੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੱਛਣ ਲਿਖੋ।
4. ਜਾਤ ਅਤੇ ਅਫ਼ੂਤਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਿਖੋ।
5. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਦੋ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
6. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੋਸ਼ਲ ਜਸਟਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

7. ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਾਰੇ ਜੇ. ਪੀ. ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।
8. 'ਕੁੱਲ ਇਨਕਲਾਬ' ਲਈ ਜੇ. ਪੀ. ਦੀ ਕਾਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ ?
9. 'ਹੇਠੋਂ ਸਵਰਾਜ' ਬਾਰੇ ਜੇ. ਪੀ. ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।
10. ਐਮ. ਐਨ. ਰਾਏ ਦੇ 'ਨਵੇਂ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦ' ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੱਛਣ ਲਿਖੋ।

7×4=28

ਭਾਗ-ਅ

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 1000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ?
2. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੋਸ਼ਲ ਇਨਸਾਫ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜੇ. ਪੀ. ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕੀ ਹੈ ?
6. ਪਾਰਟੀ ਰਹਿਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਾਰੇ ਜੇ. ਪੀ. ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਪਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਤੇ ਐਮ. ਐਨ. ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਨਵੇਂ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦ ਤੇ ਐਮ. ਐਨ. ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

12×6=72

(Hindi Version)

भाग-क

नोट :— कोई सात प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 10-15 वाक्यों में दो। प्रत्येक प्रश्न के 4 अंक हैं।

1. महात्मा गांधी की सोच पर किसी भी दो प्रभावों को लिखें।
2. सत्याग्रह और निष्क्रिय प्रतिरोध के बीच दो मतभेद लिखें।
3. ट्रस्टीशिप के गांधी के सिद्धांत के दो बुनियादी लक्षण लिखें।

4. जाति और अस्पृश्यता के मुद्दे पर अम्बेडकर के दो प्रमुख लेख लिखें।
5. अम्बेडकर द्वारा स्थापित दो राजनीतिक दलों के नाम लिखें।
6. अम्बेडकर द्वारा परिभाषित सामाजिक न्याय की दो बुनियादी विशेषताएं लिखें।
7. लोकतंत्र के बारे में जे.पी. नारायण के विचारों को लिखें।
8. 'कुल क्रांति' के लिए जे.पी. की कॉल का उद्देश्य क्या था ?
9. 'नीचे से स्वराज' पर जे.पी. नारायण के विचारों को लिखें।
10. एम.एन. रॉय के 'नए मानवतावाद' के बुनियादी लक्षण लिखें।

7×4=28

भाग-ख

नोट :— प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए सभी में कोई 6 प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 1000 शब्दों में दें। प्रत्येक प्रश्न के 12 अंक हैं।

यूनिट-1

1. सत्याग्रह के सिद्धांत और अभ्यास की व्याख्या करो। इसकी सीमाएं क्या हैं ?
2. गांधीजी के आदर्श राज्य आलोचनात्मक चर्चा करें।

यूनिट-II

3. अम्बेडकर के राजनीतिक विचारों पर एक नोट लिखें।
4. भारत में सामाजिक न्याय प्रदान करने के बारे में अम्बेडकर के प्रयासों पर संक्षेप में चर्चा करें।

यूनिट-III

5. भारतीय राजनीतिक विचारों के लिए जे.पी. नारायण का योगदान क्या है ?
6. पार्टीरहित लोकतंत्र पर जे.पी. के विचारों की संक्षेप में चर्चा करें।

यूनिट-IV

7. मार्क्सवाद पर एम.एन. राय के विचारों पर आलोचनात्मक चर्चा करो।
8. नए मानवतावाद पर एम.एन. राय के विचारों और व्यक्तिगत स्वतंत्रता पर उनके विचारों पर नोट लिखें। 12×6=72